Total No. of Printed Pages—4

4 SEM FYUGP PSCC4A

2 0 2 6

(May/June)

POLITICAL SCIENCE

(Core)

Paper : PSCC4A

(Introduction to Comparative Government and Politics)

Full Marks : 60

Time : 2½ hours

The figures in the margin indicate full marks for the questions.

1. তলত দিয়াবোৰৰ নির্দেশানুযায়ী উত্তৰ দিয়া : 1×6=6

Answer the following as directed :

(a) *The Civic Culture* নামৰ গ্ৰন্থখন কোন লেখকদ্বয় লিখিছিল ?

Who wrote the book, *The Civic Culture*?

(b) তলৰ কোনটো সমাজবাদৰ এটা বৈশিষ্ট্য নহয় ?

(ব্যক্তিগত মালিকানা/শ্ৰেণীহীন সমাজ/সমান বিতৰণ)

(শুদ্ধ উত্তৰটো বাছি উলিওৱা)

Which of the following is not a feature of socialism?

(Private ownership/Classless society/Equal distribution)

(Choose the correct answer)

(c) "Imperialism is the highest form of Capitalism." এই কথাষাৰ কোনে কৈছিল? (কাৰ্ল মাৰ্ক্স / গ্ৰামচি / লেনিন)

(শুদ্ধ উত্তৰটো বাছি উলিওৱা)

"Imperialism is the highest form of Capitalism." Who said this? (Karl Marx / Gramsci / Lenin)

(Choose the correct answer)

(d) তলৰ কোনখন দেশত একদলীয় ৰাজনৈতিক ব্যৱস্থা আছে?

Which country among the following has one-party system?

(i) ব্ৰাজিল / Brazil

(ii) নাইজেৰিয়া / Nigeria

(iii) চীন / China

(iv) ওপৰৰ আটাইকেইটা / All of the above

(শুদ্ধ উত্তৰটো বাছি উলিওৱা)

(Choose the correct answer)

(e) ইংলেণ্ডৰ কমন্স সভাৰ প্ৰথম অধ্যক্ষ কোন আছিল?

Who was the first Speaker of the House of Commons of England?

(f) নাইজেৰিয়াৰ বৰ্তমানৰ সংবিধানখন গ্ৰহণ কৰা হৈছিল ____ চনত। (১৯৯৯/১৯৮৭/২০০১)

(শুদ্ধ উত্তৰটো বাছি উলিওৱা)

The present Constitution of Nigeria was adopted in the year ____. (1999/1987/2001)

(Choose the correct answer)

2. তলৰ বিষয়সমূহৰ ওপৰত চমু টোকা লিখা (প্ৰতিটো ১০০ শব্দৰ ভিতৰত) : 3×3=9

Write short notes on the following (within **100 words** each) :

(a) ইউৰোকেন্দ্ৰিকতাৰ ধাৰণা

Concept of Eurocentrism

(b) বৈজ্ঞানিক সমাজবাদৰ মৌলিক নীতিসমূহ

Basic principles of scientific socialism

(c) "ৰজাই কেতিয়াও ভুল নকৰে"

"The King can do no wrong"

তলৰ প্ৰশ্নসমূহৰ উত্তৰ লিখা (প্ৰতিটো ৪০০ শব্দৰ ভিতৰত) :

Answer the following questions (within **400 words** each) :

3. তুলনামূলক ৰাজনীতিৰ বিকাশৰ পৰ্যায়সমূহ আলোচনা কৰা। 9

Discuss the stages of development of Comparative Politics.

অথবা / Or

তৃতীয় বিশ্বৰ দেশসমূহৰ তুলনামূলক ৰাজনীতিৰ বৈশিষ্ট্যসমূহ আলোচনা কৰা।

Discuss the features of Comparative Politics of Third World Countries.

4. পুঁজিবাদৰ সংজ্ঞা দিয়া। পুঁজিবাদ আৰু বিশ্বায়নৰ মাজৰ সম্পৰ্ক আলোচনা কৰা। 3+6=9

Define Capitalism. Discuss the relationship between Capitalism and Globalization.

অথবা / Or

সমাজবাদৰ সংজ্ঞা দিয়া। চৰকাৰ আৰু ৰাজনীতিত সমাজবাদৰ প্ৰভাৱ আলোচনা কৰা। 3+6=9

Define Socialism. Discuss the impact of socialism on government and politics.

5. উপনিৱেশবাদৰ বিভিন্ন ৰূপসমূহ আলোচনা কৰা। 9

Discuss the various forms of colonialism.

অথবা / Or

উত্তৰ ঔপনিৱেশিক ৰাষ্ট্ৰৰ বৈশিষ্ট্যসমূহ আলোচনা কৰা।

Discuss the features of post-colonial State.

6. ব্ৰিটিছ কমন্স সভাৰ গঠন, ক্ষমতা আৰু কাৰ্যসমূহৰ সৈতে আমেৰিকাৰ প্ৰতিনিধি সভাৰ তুলনামূলক অধ্যয়ন কৰা। 9

Make a comparative study of the composition, powers and functions of the British House of Commons with that of American House of Representatives.

অথবা / Or

"আমেৰিকাৰ চিনেট বিশ্বৰ আটাইতকৈ ক্ষমতাশালী দ্বিতীয় সদন।" এই বক্তব্যটো আলোচনা কৰা।

"The American Senate is the most powerful second chamber in the world." Discuss the statement.

7. ব্ৰাজিলৰ সামৰিক শাসন ব্যৱস্থাৰ ওপৰত এটা টোকা লিখা। ই কেনেদৰে ব্ৰাজিলৰ সাংবিধানিক বিকাশত প্ৰভাৱ পেলাইছিল, আলোচনা কৰা। 4+5=9

Write a note on the military regime in Brazil. Discuss how it affected the constitutional development of Brazil.

অথবা / Or

চীনৰ ৰাজনৈতিক অৰ্থনীতিৰ ওপৰত এটা টোকা লিখা। 9

Write a note on the political economy of China.

★★★

Total No. of Printed Pages—4

4 SEM FYUGP PSCC4B

2026

(May/June)

POLITICAL SCIENCE

(Core)

Paper : PSCC4B

(Introduction to Public Administration)

Full Marks : 60

Time : 2½ hours

The figures in the margin indicate full marks for the questions.

1. তলত দিয়াবোৰৰ নিৰ্দেশানুসৰি উত্তৰ দিয়া : 1×6=6

Answer the following as directed:

(a) ____ (লেটিন/গ্ৰীক) শব্দ 'administere'ৰ পৰা 'administer' শব্দটো লোৱা হৈছে।

(শুদ্ধ উত্তৰটো বাছি উলিওৱা)

The word 'administer' is derived from the ____ (Latin/Greek) word 'administere'.

(Choose the correct answer)

(b) লোক-প্ৰশাসনৰ যি কোনো এটা উদ্দেশ্যৰ বিষয়ে উল্লেখ কৰা।

Mention any one aim of public administration.

(c) এফ. ডব্লিউ. টেইলৰৰ *The Principles of Scientific Management* নামৰ গ্ৰন্থখন ____ চনত প্ৰকাশিত হৈছিল।

(শূন্যস্থান পূৰ কৰা)

F. W. Taylor's book, *The Principles of Scientific Management* was published in ____.

(Fill in the bank)

(d) *Management Challenges for the 21st Century* নামৰ গ্ৰন্থখন কোনে লিখিছিল?

Who wrote the book, *Management Challenges for the 21st Century*?

(e) লোকনীতিৰ এটা লক্ষ্যৰ বিষয়ে লিখা।

Write one aim of public policy.

(f) লোক-প্ৰশাসনৰ নাৰীবাদী দৃষ্টিভংগীৰ প্ৰধান উদ্দেশ্য কি?

What is the main goal of feminist perspective of public administration?

2. তলত দিয়া বিষয়সমূহৰ ওপৰত চমু টোকা লিখা (প্ৰতিটো ১৫০ শব্দৰ ভিতৰত) : 3×3=9

Write short notes on the following (within **150 words** each) :

(a) লোক-প্ৰশাসনৰ প্ৰকৃতি

Nature of Public Administration

(b) লোক-প্ৰশাসনৰ POSDCORB ধাৰণা

POSDCORB view of Public Administration

(c) সু-শাসনৰ চৰ্তসমূহ

Conditions of Good Governance

(Continued)

তলত দিয়া প্ৰশ্নবোৰৰ উত্তৰ দিয়া (প্ৰতিটো ৫০০ শব্দৰ ভিতৰত) :

Answer the following questions (within **500 words** each) :

3. লোক-প্ৰশাসনৰ অৰ্থ, পৰিসৰ আৰু গুৰুত্বৰ বিষয়ে আলোচনা কৰা। 3+3+3=9

Discuss the meaning, scope and importance of Public Administration.

অথবা / Or

লোক-প্ৰশাসন আৰু বে-চৰকাৰী প্ৰশাসনৰ এক তুলনা যুগুত কৰা। 9

Make a comparison between Public and Private Administration.

4. লোক-প্ৰশাসনৰ মানৱ সম্পৰ্ক তত্ত্বৰ মূল বৈশিষ্টসমূহ আৰু ইয়াৰ সীমাবদ্ধতাৰ বিষয়ে আলোচনা কৰা। 5+4=9

Discuss the basic characteristic features and limitation of Human Relation Approach of Public Administration.

অথবা / Or

মেক্স ৱেবাৰৰ আদৰ্শগত আমোলাতন্ত্ৰৰ বিষয়ে সমালোচনাত্মক আলোচনা যুগুত কৰা। 9

Critically discuss Max Weber's view on Ideal Bureaucracy.

5. এফ. ডব্লিউ. ৰিগছৰ পাৰিপাৰ্শ্বিকতা দৃষ্টিভংগীৰ বিষয়ে লিখা। 9

Discuss the ecological approach of F. W. Riggs.

(Turn Over)

অথবা / *Or*

মাছল'ৰ (Maslow's) আৱশ্যকীয়তা পদানুক্রম / প্রয়োজনৰ অধিক্রম তত্ত্বৰ বিষয়ে সমালোচনাত্মক বিশ্লেষণ কৰা।

Make a critical analysis of Maslow's need hierarchy.

6. লোকনীতিৰ অৰ্থ আৰু বিভিন্ন প্ৰকাৰৰ বিষয়ে আলোচনা কৰা। 2+7=9

Discuss the meaning and types of public policy.

অথবা / *Or*

লোকনীতি নিৰ্ধাৰণ পদ্ধতিৰ বিভিন্ন স্তৰসমূহৰ বিষয়ে বহলাই লিখা। 9

Elaborate the stages of public policy formulation process.

7. নতুন ৰাজহুৱা সেৱা দৃষ্টিভংগীৰ মূল বৈশিষ্ট্যসমূহৰ বিষয়ে আলোচনা কৰা। 9

Discuss the major characteristic features of New Public Service Approach.

অথবা / *Or*

নতুন ৰাজহুৱা পৰিচালনা/ব্যৱস্থাপনা পুৰণি লোক-প্ৰশাসনতকৈ কেনেকৈ পৃথক, আলোচনা কৰা।

Explain how New Public Management is different from Old Public Administration.

★★★

4 SEM FYUGP PSCC4C

2026

(May/June)

POLITICAL SCIENCE

(Core)

Paper : PSCC4C

(Political Processes in India)

Full Marks : 60

Time : 2½ hours

The figures in the margin indicate full marks for the questions.

1. তলত দিয়াসমূহৰ নিৰ্দেশানুযায়ী উত্তৰ দিয়া : 1×6=6

Answer the following as directed :

(a) ভাৰতবৰ্ষত দলত্যাগ বিৰোধী আইন কেতিয়া গৃহীত হৈছিল ?

When was the anti-defection law passed in India?

(b) বহুদলীয় সন্মিলিত চৰকাৰৰ এটা গুণ উল্লেখ কৰা।

Mention any one merit of multiparty coalition government.

(c) ৰাজীৱ-লংগোৱাল চুক্তি ______ চনত সম্পাদিত হৈছিল।

(খালী ঠাই পূৰণ কৰা)

Rajiv-Longowal Accord was signed in the year _____.

(Fill in the blank)

(d) ভাৰতবৰ্ষৰ ৰাজ্য পুনৰ্গঠন আয়োগৰ মুখ্য উদ্দেশ্য কি আছিল ?

What was the main objective of States Reorganization Commission of India?

(e) মণ্ডল আয়োগৰ যি কোনো এটা ধাৰা উল্লেখ কৰা।

Mention any one provision of Mandal Commission.

(f) ভাৰতবৰ্ষ হৈছে এক কল্যাণকামী ৰাষ্ট্ৰ/উন্নত ৰাষ্ট্ৰ/সাম্যবাদী ৰাষ্ট্ৰ।

(শুদ্ধ উত্তৰটো বাছি উলিওৱা)

India is a Welfare State/Developed State/Communist State.

(Choose the correct answer)

2. তলত দিয়াসমূহৰ ওপৰত চমু টোকা লিখা (প্ৰতিটো ১০০ শব্দৰ ভিতৰত) : 3×3=9

Write short notes on the following (**within 100 words** each):

(a) কংগ্ৰেছ ব্যৱস্থাৰ পতনৰ মূল কাৰণসমূহ

Causes of the decline of the Congress system

(b) উত্তৰ-পূৰ্বাঞ্চলত স্বায়ত্তশাসনৰ বাবে কৰা দাবী

Demand for Autonomy in North-Eastern Region

(c) ভাৰত ৰাষ্ট্ৰৰ ওপৰত বিশ্বায়নৰ ঋণাত্মক প্ৰভাৱসমূহ

Negative impacts of globalization on Indian State

3. স্বাধীনোত্তৰ ভাৰতবৰ্ষৰ উন্নয়নত ভাৰতীয় জাতীয় কংগ্ৰেছ দলৰ ভূমিকাৰ এক সমালোচনাত্মক আলোচনা আগবঢ়োৱা। 9

Critically discuss the role of the Indian National Congress Party in the development of post-Independent India.

নাইবা / Or

ভাৰতৰ দলীয় ব্যৱস্থাত সন্মিলিত ৰাজনীতিৰ উত্থানৰ বিষয়ে এটি টোকা লিখা।

Write a note on the emergence of coalition politics in Indian party system.

4. "এজন ভাল নেতা—ভাল সংগঠক।" ভাৰতৰ ৰাজনৈতিক প্ৰক্ৰিয়াত এই কথাশাৰীৰ যথাৰ্থতা উপযুক্ত উদাহৰণৰ সৈতে বিশ্লেষণ কৰা। 9

"A good leader—good mobilizer." Analyze the statement with suitable example in the context of the political process in India.

নাইবা / Or

সাম্প্ৰতিক কালত ভাৰতবৰ্ষত ভোটদাতাৰ আচৰণ নিৰ্ধাৰণৰ গুৰুত্বপূৰ্ণ কাৰকসমূহ আলোচনা কৰা।

Discuss the important factors to determine the voting behaviour in India in the contemporary period.

5. "আঞ্চলিকতাবাদ হৈছে ভাৰতৰ ঐক্য আৰু সংহতিৰ প্ৰতিবন্ধকস্বৰূপ।" উপযুক্ত উদাহৰণৰ সৈতে কথাষাৰ বিশ্লেষণ কৰা। 9

"Regionalism is an obstacle to unity and integrity of India." Analyze the statement with suitable example.

নাইবা / *Or*

উত্তৰ-পূৰ্বাঞ্চলত বিচ্ছিন্নতাবাদী আন্দোলনৰ বাবে দায়ী কাৰকসমূহ আলোচনা কৰা।

Discuss the causes responsible for the secessionist movements in the North-Eastern Region.

6. ভাৰতৰ ধৰ্মনিৰপেক্ষতাবাদৰ বৈশিষ্ট্য আৰু সংবিধানত অন্তৰ্ভুক্ত ধাৰাসমূহ আলোচনা কৰা। 5+4=9

Discuss the characteristics and constitutional provisions of Indian secularism.

নাইবা / *Or*

সাম্প্ৰদায়িকতাবাদ কি? ভাৰতৰ ৰাজনৈতিক ব্যৱস্থাত সংখ্যালঘু সাম্প্ৰদায়িকতাবাদৰ প্ৰভাৱসমূহ আলোচনা কৰা। 2+7=9

What is communalism? Discuss the impacts of minority communalism in Indian political system.

7. ভাৰত ৰাষ্ট্ৰৰ পৰিৱৰ্তিত প্ৰকৃতিৰ বিষয়ে বিস্তাৰিত আলোচনা কৰা। 9

Discuss elaborately the changing nature of Indian State.

নাইবা / *Or*

ভাৰতবৰ্ষ এখন কল্যাণকামী ৰাষ্ট্ৰ হয়নে? সংবিধানত অন্তৰ্ভুক্ত ধাৰাসমূহৰ সহায়ত এই কথাষাৰ ব্যাখ্যা কৰা।

Is India a welfare State? Explain the statement with the help of constitutional provisions.

***

4 SEM FYUGP PSCC4D

2026

(May-June)

POLITICAL SCIENCE

(Core)

Paper : PSCC4D

(Political Theory : Concepts and Debates)

Full Marks : 60

Time : 2½ hours

The figures in the margin indicate full marks for the questions

1. তলৰ প্ৰশ্নবোৰৰ উত্তৰ লিখা : 1×6=6

Answer the following questions :

(a) *Two Concepts of Liberty* শীৰ্ষক গ্ৰন্থখন কোনে প্ৰণয়ন কৰিছিল?

Who authored the book, *Two Concepts of Liberty?*

(b) ভাৰতবৰ্ষত প্ৰচলিত যি কোনো এবিধ 'যোগাত্মক পদক্ষেপ'ৰ উদাহৰণ দিয়া।

Give example of any one kind of 'Affirmative Action' prevailing in India.

(c) ঋণাত্মক স্বতন্ত্ৰতাৰ এক বৈশিষ্ট্য লিখা।

Write one feature of negative liberty.

(d) *Seeing Like a Feminist* শীৰ্ষক গ্ৰন্থখন কোনে প্ৰণয়ন কৰিছিল?

Who authored the book, *Seeing Like a Feminist*?

(e) UDHR কেতিয়া গ্ৰহণ কৰা হৈছিল?

When was the UDHR adopted?

(f) বহুসাংস্কৃতিক সমাজত সহনশীলতা বৃদ্ধিৰ যি কোনো এক উপায় লিখা।

Write any one measure of fostering tolerance in multicultural society.

2. তলত দিয়াবোৰৰ ওপৰত টোকা প্ৰস্তুত কৰা (প্ৰতিটো ১০০ শব্দৰ ভিতৰত) : 3×3=9

Prepare notes on the following (**within 100 words** each) :

(a) মত প্ৰকাশৰ স্বতন্ত্ৰতা

Freedom of expression

(b) ন্যায়ৰ নাৰীবাদী ধাৰণা

Feminist account of justice

(c) প্ৰাকৃতিক অধিকাৰৰ মূল বৈশিষ্ট্যসমূহ

Key features of natural rights

3. অমৰ্ত্য সেনৰ ধাৰণাৰ বিশেষ প্ৰসংগৰে 'মুক্তি আৰু উন্নয়ন হিচাপে স্বতন্ত্ৰতা'ৰ এক আলোচনা আগবঢ়োৱা। 9

Discuss 'Freedom as Emancipation and Development' with special reference to the ideas of Amartya Sen.

নাইবা / Or

স্বতন্ত্ৰতা আৰু সমতাৰ সম্পৰ্কৰ বিষয়ে এক সমালোচনাত্মক আলোচনা আগবঢ়োৱা। 9

Make a critical analysis of the relationship between freedom and equality.

4. সমতা বুলিলে কি বুজা? সমতাৰ বিভিন্ন ধাৰা সম্পৰ্কে এক বিশ্লেষণ আগবঢ়োৱা। 2+7=9

What do you mean by equality? Make an analysis of different trends of equality.

নাইবা / Or

সমঅধিকাৰবাদ মানে কি? সমাজত সমঅধিকাৰবাদ স্থাপনৰ বিভিন্ন সামাজিক-ৰাজনৈতিক পদ্ধতিৰ বিষয়ে আলোচনা কৰা। 3+6=9

What is Egalitarianism? Discuss the various socio-political means of establishing egalitarianism in society.

5. সামূহিকবাদী সমালোচনাৰ বিশেষ প্ৰসংগৰে বিতৰণমূলক ন্যায়ৰ এক আলোচনা আগবঢ়োৱা। 9

Make an analysis of distributive justice paying special attention to its communitarian critique.

নাইবা / Or

পদ্ধতিগত ন্যায় বুলিলে কি বুজা? পদ্ধতিগত ন্যায়ৰ মূল ধাৰণাৰ পৰা বাস্তৱিক ন্যায়ৰ মূল ধাৰণাৰ পাৰ্থক্যসমূহ আলোচনা কৰা। 2+7=9

What do you mean by procedural justice? Distinguish the key properties of procedural justice from those of substantial justice.

6. তিনি প্ৰজন্মৰ অধিকাৰৰ বিষয়ে চমুকৈ আলোচনা কৰা। একবিংশ শতিকাৰ পৰিপ্ৰেক্ষিতত এই অধিকাৰসমূহৰ উৰ্ধ্বত অন্য অধিকাৰৰ প্ৰয়োজনীয়তা আছে বুলি ভাবানে? তোমাৰ উত্তৰৰ সাপেক্ষে উপযুক্ত যুক্তি আগবঢ়োৱা। 5+4=9

Briefly discuss about three generations of rights. Do you think that there is need of other rights beyond these rights in the context of 21st century? Substantiate your answer with proper arguments.

নাইবা / Or

"অধিকাৰ আৰু কৰ্তব্য ইটো আনটোৰ পৰিপূৰক।" এই উক্তি তুমি সমৰ্থন কৰানে? অধিকাৰ আৰু কৰ্তব্যৰ পাৰস্পৰিক সম্পৰ্কৰ ভিত্তিত উক্ত উক্তিৰ বৈধতা পৰীক্ষা কৰা। 9

"Right and duties are supplementary to each other". Do you support this statement? Assess the validity of this statement on the basis of the mutual relationship between Rights and Duties.

7. ৰাষ্ট্ৰৰ সাৰ্বভৌমত্বৰ প্ৰতি প্ৰত্যাহ্বানসমূহ সৃষ্টি কৰা বিভিন্ন কাৰক সম্পৰ্কে এক সমালোচনামূলক আলোচনা আগবঢ়োৱা। 9

Critically analyze various factors posing challenges to State Sovereignty.

নাইবা / Or

Samuel P. Huntingtonৰ 'সভ্যতাৰ সংঘাত'ৰ পৰিপ্ৰেক্ষিতত বহুসাংস্কৃতিকতাবাদৰ ভৱিষ্যৎ সম্পৰ্কে এক টোকা প্ৰস্তুত কৰা। 9

Prepare a note on the future of multiculturalism in the context of 'clashes of civilization' put forwarded by Samuel P. Huntington.

★★★